

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 563.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245218209328/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Det Sættende Aarhundrede

kom endnu de saakaldte »himmelske Propheter« eller Gien-døberne fra Zwickau, som vilde vende op og ned paa alt Kirkeligt efter deres egne forvirrede Hjernesvind, og, skjøndt det var naturligt, at den ny Viis sprængte de gamle Kar, saa tog dog hermed Reformationen en verdslig og tildeels meget raa og vild Retning, som enten maatte blevet dens egen¹ eller den Tydske Kirkes Undergang, hvis ikke Luther, som var den Eneste, der kiendte »Forskiel paa Aander,« nu ogsaa var brudt ud af Muschullet og havde bekæmpet de selvgjorte Refor-matorer ligesaa tappert som den selvgjorte Christi Stathol-der.

Denne dobbelte Kamp syndes vist nok reent fortvivlet, da Bønderne baade i Schwaben, Franken og Thüringen gjorde Oprør (1525), naturligviis under Raab paa den »Evan-geliske Frihed,« thi al Verden skiød da Skylden paa Luther, og det følger af sig selv, at baade hans djærve Frisprog mod Keisere og Konger saavelsom mod Paver og Biskopper, maae have hidraget uberegnelig til at sætte Mod i Mangfoldige, som hverken brød sig stort om Salighedens Sag eller gjorde sig mindste Samvittighed over at bruge Næverne, som Noget, der ganske anderledes end »Mund og Pen« kunde gjøre Beskeed; men for Resten er det soleklart, at Luther var ligesaa uskyldig i Bonde-Krigen, som Livet og Lyset er i al den Mis-brug, man gjør deraf, og det viiste sig blandt Andet derved, at baade var Folket roligst, hvor Luther havde virket mest, og de eneste Fyrster, som viiste Mod og Manddom i Kampen, var Luthers gode Venner: Kurfyrst Ludvig af Pfaltz og Land-grev Philip af Hessen-Cassel.

Det varegenligkun mellem Paaske og Pindse (1525), Uvej-ret rasede, og Gøz von Berlichingen, den eneste navnkun-dige Mand mellem Bonde-Lederne, bar Kappen paa begge Skuldre, saa der høstede ingen Laurbær paa nogen af Siderne; men da dog i Elsas, Schwaben og Franken Klosire og Adelsborge i Hundredevis blev forstyrrede, og, efter den knap-pest Regning, 50000 Bønder skal have mistet Livet, var det dog ingen Smaating i Tydsklands Historie, altsaa, under den store Reformations-Kamp, ikke heller i Verden. Naer man nu ogsaa overveier de »Tolv Artikler,« som snart blev hele Landstormens Løsen, og hvis Billighed vi i det Hele ligesaa- lidt som Luther kan nægte, da seer man godt, at Bonde-Kri-

¹ 2. Ud g. udelønder »egen«